

شورای عالی حوزه علمیه قم

مرکز مدیریت حوزه های علمیه خواهران

معاونت پژوهش

عنوان

بررسی عوامل و آثار تفاخر (و فخر فروشی) از

منظر قرآن و حدیث

استاد راهنما

حجت الاسلام والمسیلم آقای علی اصغر فضیلت

استاد مشاور

آقای غلامرضا گلچین راد

نگارنده

خدیجه الازمنی جهان آباد

سال تدوین ۱۳۹۲

تحمیدیه

حمد و سپاس مر خدای را عزوجل که آثار قدرت او بر چهره‌ی روز روشن تابان است
و انوار حکمت او بر دل شب تار درخshan.

آفریدگاری که خویشتن را به ما شناساند و درهای علم را بر ما گشود و عمر و فرصتی
عطای فرمود تا بدان بنده‌ی ضعیف خویش را در طریق علم و معرفت بیازماید.

حمد و سپاس بی کران پورددگار یکتا را که هستی مان بخشد و به طریق علم و دانش
رهنمونمان شدو به هم نشینی رهروان علم و دانش مفتخرمان نمود و خوشه چینی از علم و
معرفت را روزیمان ساخت.

تقدیم به :

ساحت مقدس هشتمن اختر تابناک امامت و ولایت علی بن موسی الرضا - علیه السلام -

و کریمه اهل بیت حضرت معصومه - سلام الله علیها -

با تشکر :

ویزکیهم و یعلمهم الکتاب و الحکمه

با تشکر و سپاس از استاد راهنمای دانشمند و پر مايه ام جناب آقای حجت الاسلام و المسلمین
فضیلت

و با امتنان بیکران از مساعدت های بی شائبه ی استاد مشاور جناب آقای گلچین راد
و با سپاس بی دریغ خدمت استاد فرزانه و فرهیخته حضرت آیه الله نورمفیدی و سرکار خانم
میرکریمی

و با تشکر خالصانه خدمت همه کسانی که به نوعی مرا در با انجام رساندن این امر مهم یاری
نموده اند.

راهکارهای عملی

برای از بین بردن تفاخر و فخر فروشی در بین افراد رعایت کردن چند امر لازم و ضروری است.

۱ - اولین مکانی که فرد را به برتری طلبی و مباهات به دیگران تشویق می کند خانواده است. پدر و مادر باید با تربیت صحیح خود فرزند خویش را فرد متکبر و مغوروی بار نیاورند. مثلاً هیچ گاه به فرزند خود نگویید توچرا با فلانی در مدرسه یا کوچه و خیابان بازی می کنی چرا که فرزند خودشان از طبقه ثروتمند جامعه و هم بازی و دوست فرزندشان از طبقه مستضعف جامعه می باشد.

۲ - مریبان مدارس و والدین حس برتری طلبی و مباهات کردن به دیگران را در بین افراد تعویت نکنند. بلکه بین آنها با ایجاد رقابت های سالم در جهت رشد و ترقی آنها گام بردارند و این نکته را همیشه گوشزد بچه ها بکنند که خداوند انسانها را طوری آفریده که هیچ کس بر دیگری برتری ندارد جز به تقوا.

۳- عوامل دست اندرکار جامعه نباید بین طبقات و قشرهای جامعه فرقی بگذارند. مثلاً فلانی چون فرزند فلان کس است و در فلان موقعیت اجتماعی است باید در فلان اداره استخدام شود.

۴- صدا و سیما نیز باید در پخش فیلمهای خود دقت کند مثلاً اکثر وقتها شهرستانی ها را تحصیر کرده و افراد کلان شهرهای بزرگ را با عظمت و شکوه خاصی به دیگران نشان می دهند. تمامی اینها در ذهن و رفتار و عمل فرزند ما تاثیر منفی می گذارد. فکر می کند هر کس که پولدار تر است یا خانواده و اقوامش از فلان موقعیت اجتماعی برخوردارند می توانند هر جور که دلشان می خواهند زندگی کنند و بر دیگران حکومت نمایند.

۵ - در بحث های سخنرانی برای بازگو کردن مباحث اخلاقی ، سخنرانان به صورت ملموس و علمی رذایل اخلاقی را بیان نماید و به راههای پیشگیری و درمان آن بپردازند .

کسانی که در اجتماع به دیگران خدمت می کنند باید مواظبت شدید بر گفتار و رفتار و عمل خود داشته باشند روح فرزندانمان را باید از کودکی با معنویات مانوس نماییم و آن زمانی اثر دارد که خود واقف بر عمل خویشتن باشیم . هر شب اعمال خود را محاسبه کنیم قبل از این که به حساب ما رسیدگی شود .

منابع و مآخذ:

• قرآن کریم

• نهج البلاغه

۱ . فتحعلی خانی ، محمد ، آموزه های بنیادین علم اخلاق^۲، چاپ دوم، نشر المصطفی، ۱۳۸۹ش ،

۲ . مصباح یزدی، محمدتقی، اخلاق در قرآن ، موسسه آموزش و پژوهش امام خمینی، چاپ سوم، قم، ۱۳۸۰

۳ . شبر، عبدالله ، اخلاق شبر ، چاپ ۷، قم ، انتشارات حجرت، ۱۳۸۰

۴ . بانوی اصفهانی، نصرت امین ، اخلاق^۸ تهران، نهضت زنان مسلمان، دفتر ۱۶۷، بی تاریخ .

۵ . حیدری نراقی ، علی محمد، اخلاق نراقی ، انتشارات مهدی نراقی ، تابستان ۹۰

۶ . کلینی، یعقوب ، اصول کافی ، ترجمه جواد مصطفوی ، تهران ، نشر فرهنگ اهل بیت عليه السلام ،

۷ . محدثی ، جواد، برگرانه شرح چهل حدیث، چاپ اول ، قم ، نشر هاجر ، ۱۳۸۹

۸ . مجلسی، محمد باقر ، بحارالانوار، چاپ بیروت ، محل نشر نی، انتشارات موسسه ی الوفاء، سال نشر بی تا

۹ . موسوی لاری، سید مجتبی، بررسی مشکلات اخلاقی و روانی ، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۱

۱۰ . شیرازی، صدرالمتألهین، تفسیر القرآن الکریم، چاپ دوم، انتشارت بیدار، قم، ۱۳۶۶ ش

۱۱ . مکارم شیرازی، ناصر، تفسیر نمونه، چاپ سی و ششم ، تهران، دارالکتب الاسلامیه، ۱۳۸۶

۱۲ . مدرسی ، محمد تقی ، تفسیر هدایت، مترجم : احمد آرام ، مشهد ، آستان قدس رضوی ۱۳۷۸،

- ۱۳ . قمی، علی ابن ابراهیم ، تفسیر قمی ، چاپ سوم، قم ، موسسه‌ی دارالکتاب
- ۱۴ . قرائتی، محسن، تفسیر نور، چاپ سوم ، تهران، مرکز فرهنگی درس‌هایی از قرآن، ۱۳۸۴
- ۱۵ . آلوسی ، محمود بن عبدالله ، تفسیر آلوسی، ج ۵ ، ص ۲۸ ، به نقل از مکارم شیرازی، تفسیر نمونه ، ج ۳
- ۱۶ . صفائی حائری ، شیخ عباس ، تاریخ پیامبر اسلام ، چاپ سوم ، قم ، انتشا رات مسجد مقدس جمکران ، ۱۳۸۵
- ۱۷ . نراقی، مهدی، ترجمه جامع السعادات، ترجمه: جلال الدین مجتبوی، چاپ اول، تهران، انتشارات حکمت، ۱۳۷۷
- ۱۸ کلینی ، محمد بن یعقوب، ترجمه اصول کافی: لطیف راشدی ، جلد ۳ ، انتشارات اجود ، ۱۳۸۸
- ۱۹ . شاکر، کمال مصطفی، ترجمه خلاصه المیزان علامه طباطبائی ، قم ، انتشارات اسلام ، سال ۱۳۸۷
- ۲۰ . خمینی ، روح الله ، چهل حدیث، چاپ اول، تهران، موسسه‌ی تنظیم و نشر آثار امام خمینی، ۱۳۷۱
- ۲۱ . فلسفی ، محمد تقی ، شرح و تفسیر دعای مکارم الاخلاق ، چاپ نهم، تهران، دفتر نشر فرهنگ اسلامی، ۱۳۸۶
- ۲۲ . شریعتمداری ، جعفر، شرح و تفسیر لغات قرآن بر اساس تفسیر نمونه (مکارم شیرازی)، ج ۳، چاپ سوم، مشهد، آستان قدس رضوی، ۱۳۸۷
- ۲۳ . انصاریان ، حسین، عرفان اسلامی ، شرح مصباح الشریعه ، چاپ اول، قم، دفتر انتشارات اسلامی، ۱۳۸۶
- ۲۴ . قرائتی ، محسن، گناه شناسی، چاپ اول، تهران، انتشارات پیام آزادی، ۱۳۶۹

- ۲۵ . سیاح ، احمد ، فرهنگ بزرگ جامع نوین، چاپ دوم، تهران، انتشارات اسلامی، ۱۳۷۸، ص ۱۳۷۷
- ۲۶ . قرشی، علی اکبر، قاموس قرآن، چاپ پانزدهم، تهران ، دارالكتب الاسلامیه، ۱۳۸۶ ه ش ،
- ۲۷ . خادم، مهدیه ، لهو و لعب از دیدگاه قرآن و حدیث، چاپ اول ، تهران، عرفان ، ۱۳۹۰ ،
- ۲۸ . ابن منظور، محمد بن مکرم، لسان العرب ، چاپ سوم ، بیروت، دارصادر، ۱۴۱۴
- ۲۹ . محمد محسن ، فیض کاشانی ، المحة البیضاء، دفتر انتشارات اسلامی
- ۳۰ . طباطبایی ، محمد حسین ، المیزان فی التفسیر القرآن، جامعه مدرسین حوزه علمیه قم
- ۳۱ . قمی، عباس ، مفاتیح الجنان ، چاپ ۲۵، مشهد، آستان قدس رضوی ، ۱۳۸۷ هش ،
- ۳۲ . نراقی ، احمد ، معراج السعاده، چاپ اول، تهران ، انتشارات راه علم، ۱۳۸۶
- ۳۳ . راغب اصفهانی ، حسین محمد ، مفردات الفاظ قرآن ، چاپ سوم ، تهران ، ۱۳۸۵
- ۳۴ . ری شهری، محمد ، میزان الحكمه با ترجمه فارسی ، چاپ هشتم، قم، سازمان چاپ و نشر دارالحدیث، ۱۳۸۶
- ۳۵ . طباطبایی یزدی ، سید عباس ، محبت از منظر قرآن و حدیث ، چاپ اول، پژوهشکده شیخ صدقی، ۱۳۸۹ هش ،
- ۳۶ . سبحانی، جعفر، منشور جاوید ، قم، موسسه امام صادق، چاپ نمونه ، ۱۳۷۰ ،
- ۳۷ . حسینی دشتی، سید مصطفی ، معارف و معاریف، دائرة المعارف جامع اسلامی ، چاپ سوم ، تهران ، موسسه فرهنگی آرایه، ۱۳۷۹
- ۳۸ . مصباح یزدی ، محمد تقی، معارف قرآن(مشکات)، چاپ دوم ، قم، انتشارات موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی(ره)، ۱۳۸۸ ،
- ۳۹ . نوری طبرسی، میرزا حسین ، مستدرک الوسائل ، ج ۲ تهران ، موسسه آل البيت ۱۴۰۷ ه ق

٤٠ . الطريحي ، فخر الدين، مجمع البحرين، تهران، منشورات المكتبه المرتضويه ، چاپ دوم،
١٣٩٥ هـ ق

٤١ . طباطبائي، محمد رضا ، نردنان سعادت ، برگرفته از معراج السعاده ، چاپ سوم، قم ، موسسه
ی بوستان كتاب ، ١٣٩١ ،

٤٢ . عروسى حويزى ، على ، نورالثقلين ، بيروت ، بي تا

٤٣ . مجله رساله الاسلام ، نشر دارالتخريب بين المذاهب الاسلاميه به نقل از كتاب منشور
جاويد سبحانى، جعفر ، ج ١٠ ، چاپ نمونه، موسسه امام صادق ، ١٣٧٠

٤٤ . عاملی ، محمد بن الحسن بن الحر، وسائل الشیعه، قم، آل البيت ، ١٤٠٩ هـ